

Domini in oculis corporis, quod apud ipsos intus erat in oculis cordis: quod ipsis in animo suo erat, hoc illis videndum in se Dominus, extrinsecus, & manifeste, exhibebat. Bæza lib. 5. c. 3. §. 4.

Erat quidam Regulus. Jo. 4. 46. Talis est erga homines Deus, quales erga Deum homines. Erat quidem regulus, propter paucitatem hædei, ait Glossa, & V. Beda. Parcus in fide erga Deum, parcum habet in titulis. Did. Nyfl. Dom. 10. Pent. §. 2.

Maneo in me, & ego in vobis. Jo. 15. 4. Si enim nos prius manemus in Christo per fidem, & charitatem; etiam absque dubio ille in nobis manet per suam gratiam. Talem se nobis Deus præbet, quales nos erga eum exhibemus. Sylveira in Jo. 15. q. 7.

Non scitabat, quia Jesus esset. Joan. 20. 15. existimans, quin bertulanus esset. At ille: mulier, quid ploras? cur non dicis Magdalena? quasi de incognita dicit mulier. S. Ambr. quando non credit, mulier est; quando converti incipit, Maria vocatur. Paollettus. D. Quing.

Vidit Jesum stantem. Act. 7. 55. S. Ambr. in Pl. 71. immobilis fide Stephanus immobilem Christum videbat: non se movit Stephanus, non movit se Christus.

Mulier amilla sole. Apoc. 12. 1. Quorsum in matre tam sumptuosus apparatus: ut etiam in sole, luna, & stellis, decor requiritur? Nil mirandum, ait S. Bern. hom. sup. Miss. qualis erga Filium mater, talis erga Matrem Filius. Vestis eum, & vestiris ab eo, ait, vestis eum de substantia carnis tue, vestit ille te gloria majestatis suæ; vestis solem nube, & sole ipso vestiris. Paollett. D. Quing.

Ex Patribus.

Sicut speculum ad usum apertè comparatum pura in superficie aspicientis faciei accuratè reddit charactèrem. Sic posteaquam anima seipsam rectè comparavit, omnemque ejus vitæ libem abiecit, puram incorruptam pulchritudinis fibimetipsi imprimens speciem dicit: meus est cognatus, & ego ipse sum. S. Greg. Naz. hom. ult. in Cant.

Dico Domino meo: Deus meus es tu; & dicit mihi Dominus meus: ego Dominus Deus tuus. Homo, cuius Deus, quid amplius querit? si sufficit tu Deo; sufficit tibi Deus: esto tu Deo; & erit tum DEUS tuus. S. Cyr. de Ascens. Chr.

Qualite paraveris Deo, talis apparet Deus. Cum amante est amans, cum vacante vacans, sollicitus cum sollicito. S. Bern. 1. 70. in Cant. apud Paolletti Dom. Quing.

Quando uti homines morimur, humanis peccatis obnoxii; ut nobis apparet Deus. Quando autem ut dii ambulamus; tunc stat Deus in Synagoga nostrum. Psal. 81. 1. Sic ut quando ferarum naturam assumimus, fit & ille nobis panthera, & ursus, & leo. Theophylactus in c. 21. Matth.

§. XI.

Peccator non est Dei.

Ex Veteri, & Novo.

Delente, peccatorum populus tuus. Ex. 32. 7. Aest ei divina vox diceret; qui intali peccato lapsus est; jam meus non est. S. Rupert. hic c. 27.

Peperit populus melioribus viribus, & armentis, ut immolarentur Domino Deo tuo. 1. Reg. 15. Dixit Saul ad Samuellem. Non dixit Domino Deo meo: quia Deum a se, propter inobedientiam, alienum esse suspicabatur. Mendoza in 1. Reg. 1.

Deus meus. Psal. 53. Ille verè ausus est dicere, Rex meus, & Deus meus: cui non regnat peccatum in mortali corpore. Rex meus, & DEUS meus; quia regnas in me, & non regnat peccatum: propterea Deus meus es. Tu es Deus meus: quia non est venter Deus meus: quia non est aurum Deus meus; quia non est libido Deus meus. Quoniam tu virtus es, & ego cupio habere virtutes; propterea tu es Deus meus; hoc est, virtus mea. S. Hieron. hic.

Miserere mei Deus. Psal. 50. 1. Non audeo dicere meus. Solum modè te Deum agnosco; sed meum dicere non presumo. Ego infelix propter peccata meae perdidit. Urbanus IV. Pontif. hic.

Tuas sum, salva me Domine. Psal. 118. 94. Facilis vox, & communis videtur; sed paucorum est. Satis rarus est enim, qui potest dicere Deo, tuus sum. Ille enim dicit, qui adheret Deo totis sensibus; qui aliud cogitare non novit. Non potest dicere Sæcularis, tuus sum: plures enim dominos habet. Venit libido, & dicit, meus es; quia ea, quæ sunt corporis concupiscis. Venit avaritia, & dicit, argentum, & aurum, quod habes servitutes tuas pretium est. Venit luxuria, & dicit, meus es. Unius diei Convivium pretium tuæ vitæ est. Et, quod pejus est, pretiosior est unius diei mentis tuæ, quam totius temporis vita. S. Ambr. in Psal. 118. O. 10. 12. hic.

Puer meus jacet. Matth. 8. 6. Quomodo hic Centurio, qui se agnoscit Dominum, puerum suum ausus est profiteri? puer meus. Meum dico, quia jacet: si tuus esset Dominus, non jaceret. Probat hoc propheta, cum dicit: ecce nunc benedicite Dominum omnes servi Domini, qui statis in domo Domini. Puer meus, qui jacet; ut tuus sit furtus; mens, quia paralyticus; ut tuus sit, jam tangitur. S. Chrysol. f. 15. de Centur.

Extra populo hinc. Luc. 21. 23. Non ait, populo meo; quia jam reprobat. Israel. Oliva. 13. Strom.

Gratias ago Deo meo. Rom. 1. 8. Non est otiosè accipiendum: non enim vox ista potest esse, nisi sanctorum, quorum Deus dicitur: sicut Deus Abraham, vel Isaac, vel Jacob. Non potest Dominum Deum suum dicere, cui Deus venter est; aut cui avaritia Deus est; aut cui gloria Sæculi, aut pompa Mundi, aut potentia rerum caducarum, Deus est. Quidquid enim uniusquisque super cætera diligit, hoc illi Deus est Orig. hic.

Propriè eorum est Deus, qui eo fruuntur; qui serviunt, qui libenter sub ipso sunt: nam & mali, quamvis invitè, sub illo sunt. S. Aug. in Psal. 139. 7.

§. XII.

Deus solus satiare potest animam.

Ex Veteri.

Domino pari hereditatis meæ. Pl. 15. 5. Eligant sibi alii partes, quibus fruuntur, terrenas, & temporales; portio Sanctorum Deus æternus est. Bibant alii mortiferas voluptates: portio calicis mei Dominus est. S. Aug. hic.

Super aquam resolutionis educavit me. Pl. 22. 2. Estne aqua, quæ non reficit? ita plane: nec enim aquæ maris potabiles. Gilbert. f. 4. in Cant. solus ille animæ refectio est, qui finis est omnium. Efcobar. 1. in Matth. 8. obf. 3.

Deus, Deus tuus ego sum. Psal. 49. 7. Boni sunt in Deo, quasi in centro; ipse enim est centrum omnium: mali verò sunt in circuitu ejus, non accedentes ad eum per recta opera. Hugo Card. hic.

Quid mihi est in celo? Pl. 72. 25. quid pulchri? quid pretiosus est, quod appetam in celo? & de te quid vult super terram? q. d. nihil creaturam invenio, quod mihi satisficiat; nihil, in quo cor meum penitus aequiecat. Bellam. hic.

Dilatata os tuum. Psal. 80. 21. Quid est os interioris hominis, nisi desiderium cordis? Sed hoc os omnes Egypti delicia implere non possunt: quia omnes divitiæ, Mundi carnali desiderio satisfacere nequeunt. Vide, quam parva portio humani corporis; & quam angustum foramen sit os carnis. Quis non videat, quam parvum est, quod una panis buccella impleri potest. Quod est igitur una buccella ad os carnis; hoc est totus Mundus, immò multò minus; ad os cordis. Rich. à S. Vict. hic. Si orbis terrarum latitudinè cordis unius comparatur; quid aliud capacitas, vel aviditas, illius comparatione, quam parva quædam buccella esse videtur. Id. de Miss. S. Spir.

Mundum tradidit dispensationi eorum. Eccl. 3. 11. Hebr. tradidit in corde eorum; ut homo secum disputans, & ratiocinans de vanitate Mundi; & deque temporum, & rerumque omnium temporalium successione, rogatione, & transitu; & ex alia parte de Dei veritate, constantia, æternitate, & omnimoda perfectione; inde concluderet, sibi que diceret: ergo cor tuum, & amorem tuum avoca à Mundo, & transfer, ac desige in Deum: ille enim solus immensum tuum sciendi, & amandi, desiderium, satiare, & beatè potest. Cornel. hic.

Transferunt omnia illa tanquam umbra. Sap. 9. 9. Cum sol ad occidentem pergat, quò magis occidit; eò magis umbræ accrescunt. Quæcumque res corporea, etiam exigua, & umbram magnam efficit. Cum verò sol in meridie est, omnes umbræ sunt minime. Sic contingit nobis: quò magis Deus à nobis recedit; eò majores nobis apparent res, & honores, Mundi. Quando verò Deus in medio hemispherii, id est, cordis nostri, commoratur; tunc omnes umbræ sunt minime. Cum enim sic possideatur, illuminetur, & à Deo instammetur; omnia minima, & quasi nihil, esse ducit. Et hoc est, quod spona significat Cant. 2. 3. Sicut malus inter ligna sylvarum, sic dilectus meus inter filios. Arbores sylvarum sunt, robora, rubus, ilices, & quercus; quæ suavem fructum non proferunt. Vult igitur dicere: quidquid est in Mundo, præter DEUM, animæ est fructus sylvarum, glandes duræ, & amaræ. Diez D. Palm.

Ego flos campi. Cant. 2. 1. Tigutina: ego sum rosa Saron, & lilium gaudium vallibus. Saron interpretatur saturitas, vel abundantia. Cornelius hic. Vatablus addit: Solus JESUS rosa est Saron, id est, saturitatis: quemadmodum Deus dicitur Sada, copia omnium bonorum.

Ex Novo.

Cum sedisset. Matth. 5. 1. Sedet, ad quietem mentis, ex doctrina Christi hominibus affuturam. In eo Pater æternus quiescere voluit, & omnium hominum mentes. Sufficit enim omnibus præter omnia; & cuncta sine ipso desiciunt. Sim. Caff. l. 10.

Pore unum est necessarium. Luc. 10. 42. Poterò hoc est illud necessarium, in quo est omne bonum; imò quod est omne, & unicum, & totum, & solum bonum. S. Anselm. Prologii c. 23.

Fili, tu semper mecum es. Luc. 15. 31. S. Chrysol. ferm. 4. hoc est dicere: patere illum rediisse patri; permittit patri filium suscepisse: nec ille aliud, quam patrem quæsit; qui veniens non filii, sed mercenarii loco voluit collocari. Sint tibi omnia, illi sufficit pater. Licet omnis turba amicum circumferat, licet omnia bona affluant; si unus Deus abest, nullum solatium esse potest. Sylveira hic.

De cum amicis meis epularer. Id. ib. S. Hier. ep. ad Damasum: erras o Israel! dic potius, ut tecum epularer. Aut potest tibi esse aliqua jucunditas, nisi patre tecum celebrante convivium?

Si quis sitit. Jo. 7. 37. Satiare vult Christus desideria nostra, quæ signantur in siti; potè aliunde satiarum non possunt. Sim. Cassian. l. 11. c. 31.

Offende nobis Patrem, & sufficit nobis. Jo. 14. 8. Non petit Philippus ostendi sibi mansiones in celo; sed Patrem: quia certè sciebat, quòd, Patre ostenso, omnia bona possideret. Prodigium fame, & ærumnis, confectus ait Luc. 15. 18. surgam, & ibo ad Patrem meum. Non ais, ibo ad domum Patris mei, in qua omnia abundant; sed ad Patrem: sciebat, quòd cum Patre omnia esse habiturus. Sylv. in Jo. 14. q. 11.

Repleti sunt omnes Spiritu Sancto. Act. 2. 4. Didymus l. 1. de S. Spir. ex eo, quòd Spiritu sancto repleti dicantur Apostoli, probat eisdem divinitatem: nemo autem, ait ille, five in Scripturis, five in consuetudine, plenus creatura dicitur.

Ex Patribus, & aliis.

Si cuncta, quæ fecisti, mihi dederis; non sufficit sermo tuo, nisi teipsum dederis. S. Aug. Man. c. 3.

Quidquid adest nobis, præter Deum nostrum, non est dulce. Nolumus omnia, quæ dedit, si non dat seipsum, qui omnia dedit. S. Aug. in Pl. 85.

Ad imaginem Dei facta est rationalis anima. Cæteris omnibus occupari potest, repleri omnino non potest.

Capacem Dei, quidquid Deo minus est; non implebit. S. Bern. Declam. super Evag. ecce nos reliq. 8c.

Nihil est in rebus, quod possit replere creaturam factam ad imaginem Dei, nisi charitas Deus, qui solus major est illa. Id. f. 15. in Cant.

Quidquid præter Deum queritur, mentem occupat, non satiat. Solus Deus explet desiderium tuum; in solo Deo veram requiem invenies. Ipse est unum illud necessarium, & summum illud bonum; in quo omnium eorum, quæ pulchra sunt, quæque delectant plenitudo, & perfectio, consistit. Blosius parad. animæ c. 15.

Sol Lem. Omnibus sufficit. Deus meus, & omnia! Carolus nonus Galliarum Rex pretiosum monile cuidam fœmine dedit his verbis inscriptum: qui me possidet, nullus eget. Idorus Orig. l. 16. c. 13.

§. XIII.

Etiam Dei dona satiant, & implent.

Ex Veteri, & Novo.

Clavate eos ex adipis frumenti, & de pura melle saturavit eos. Pl. 80. 17. Mirabar, quòd Dei Angelus, quòd Dei stella, quòd Dei mica, afferat hominibus saturitatem, & plenitudinem. Sed vide, quid miratè magis? de pura melle saturavit eos. Quam in nullis Mundi bonis reperies, vel in Divina domus petra plenitudinem invenies. Bæza l. 1. c. 7. §. 18.

Enlecularum sexaginta fores ambiunt. Cant. 3. 7. Ubi Nyssen. hom. 6. & Richardus Victorinus, ecclestem quietem intelligunt: in qua, qui labore improbo hic desudabant, requiescunt. Sed cupis scire, quanta sit hæc requies? en, inquit, lecularum, non magnum stratum; sed vel minimi lectulus Dei ingentes creaturam animos satiat. Idem ibidem.

Et castelli comedunt sub mensa de micis. Marci 7. 28. Sapiens illa Chananaea vel enam micam requiebat: est divinis manibus. Que nullis petitis: tota egens erat; & unam tantam à Christo petit micam? Noverat, quòd à Dei manibus vel mica integram boni plenitudinem afferat. Bæza l. 1. c. 7. §. 18.

Et saturati sunt. Marci 8. 8. Nemo, nisi quem Jesus alit, dicitur saturatus. Neque fieri potest, ut anima satietatem accipiat ab his, quæ inania sunt. Optima saturitas, gratia, neque falsitudo animarum; vel amplioribus; & suavioribus; desideris angit. Sim. Caff. lib. 5. c. 4. Non calu additum; & saturati sunt. q. d. saturati sunt; quia manducaverunt ea, quæ Deus illis ap-

posuit. Qui autem temporalia querunt; minimè satiari possunt. Siliquæ implent; & non satiant. Pinna in Eccl. Ethol. 15. 1.

Distribuit discumbentibus quantum volebant. Jo. 6. 11. Manus Christi plenitudo bonitatis est. S. Ambr. in Psal. 43. Christi epulum humanæ voluptatis appetitum exfatiat. Efcob. t. 1. mir. Chr. Obf. 4.

Vide titi. Dona.

§. XIV.

Extra Deum nihil satiat.

Quis biberit ex hac aqua, sitiet iterum. Jo. 4. 13. S. Aug. in Pl. 102. bonum tuum querere, sitiens anima. Est enim bonum aliud alteri; & omnes creaturæ tantum bonum suum. Querere tuum bonum, summum bonum: hoc est bonum tuum. Sunt & inferiora bona, quæ aliis bona sunt. Pecori quid est bonum, nisi implere ventrem, bibere? tale tu bonum queris eohæres Christi? non fatiaberis. Erige ipem tuam ad fontem bonorum omnium.

Orbis terrarum respectu animæ est quasi una gutta roris; unde non potest animam replere. S. Thom. opusc. 38. c. 9.

Totus Mundus sensibilis ad animæ ventrem quid est, nisi bolus exiguus? nam si mille millia Mundorum adjeceris, eum non implebunt. Patuit in Alexandro &c. Gerion S. in Cœna Dom.

Justus comedit, & replet animam suam; ventrem autem impiorum insaturabilis. Prov. 13. 25.

TITULUS V.

DIABOLUS.

§. I.

Symbola, Similitudines.

Ex Veteri.

Lignum vite Gen. 2. 9 est Christus; lignum mortis est diabolus. S. Chryl. in Pl. 1.

Si malulus fuerit, interficite. Ex. 1. 16. Quod Pharaos parvulos Hebræorum pueros jubet interficere, & foeminas reservari; diaboli utique speciem præferens inimicus spiritui, & amicus carni; invidens virtuti, consentiens voluptati; fortitudinem præcabat, concupiscentias nutrebat. B. Cafarius Arel. hom. 2. de Pascha Pharaos figuram habuit diaboli, qui in hujus Sæculi captivitate populum Dei perdit, & terrenis victoriarum operibus prægravare tentavit. S. Idorus in allegor. S. Scripture.

Immolabitque ad larvas altaris. Levit. 1. 11. Aquilo diabolum significat; qui dixit Is. 14. 13. sedebit in lateribus aquilonis. Hunc aquilonem respicit latus charitatis: quia videlicet nihil diabolo sic contrarium est, quomodo latitudo charitatis. Sanct. Rupert. lib. 1. hic.

Sarge aquilo, & veni Austro. Cant. 4. 16. S. Greg. quid per aquilonem, qui in frigore constringit, & torpescit facit; nisi immundus spiritus designatur: qui reprobos omnes dum possidet, à bono opere torpescit. S. Greg. apud Cornel. hic. Diabolus dicitur aquilo propter tentationis impetum; quia impedit boni operis fructum. Siccat lacrymarum fluvium, Prov. 25. 23. ventus aquilo dissipat pluviam. S. Thom. in Jer. c. 1.

Dagon, 1. Reg. 5. 26. interpretatur piscis trisitivus; est idem qui Leviathan Job 40. 20. V. Beda hic.

Nasus. 1. Reg. 11. 2. Hebr. serpens, idem est diabolus; qui dextros suorum oculos eruit; quando abinentibus à se devictis sic per gulam prævalet, ut carnalia solum cupiant; & spiritalia, quæ amare solebant, non attendat. S. Greg. & Beda apud Cornelium hic.

Ipsa liberavit me de lingua venarum. Pl. 90. 3. Ergone bestia fumus nos? bestia proflus: homo enim, cum in honore esset, non intellexit; comparatus est frumenti insipientibus. Pl. 48. 13. Sed qui sunt venatores isti? venatores utique pessimi, & nequissimi, & callidissimi, venatores- ipsi rectorès sunt tenebrarum &c. S. Bern. f. 3. hic.

S. August. l. 63. de diversis, vocat diabolum magnum Mundi venatorem. Diabolus velut venator robustissimus, & accersit calidissimus (malos) velut indices sibi ad capiendas, si potest; etiam sanctas animas, aptat, & præparat. S. Cæsar. Arelat. hom. 31.

Engis impius nemine persequente. Prov. 28. 1. S. Hier. in Michæ 2. Nemine, id est, demone persequente.

Perdix peris, quæ non peperit. Jerem. 17. 11. Clamavit perdix; congregavit quæ non peperit. Impurum, & malevolum, ac fraudulentum animal, adversario, & circumscriptori generis humani, fallacissimoque, & impuritatis auctori, confederendum putatur Sathanz Clamavit ergo perdix, qui à perendo nomen accepit. S. Ambr. ep. 48.

Ex Novo.

Et venient volucres caeli. Matth. 13. 4. Diaboli dicuntur volucres caeli. I. ob subtilitatem naturae. II. propter habitationem eorum in aere caliginoso. III. ratione inordinati ascensionum eorum ad alta ex tumore superbiae. Dionys. Carthuf. hic.

Debit vobis potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones. Luc. 10. 19. Serpentes idest, demones qui habent venenum in ore, ut serpentes; & in cauda, ut scorpiones: quia actione bona nituntur corrumpere in principio, & in fine. In principio, intentionem corrumpendo; in fine, vanam gloriam suggerendo. Apoc. 9. 25. potestas equorum in ore eorum est, & in cauda eorum. Hugo Card. in Luc.

Adhaesit uni civium. Luc. 15. 15. quem ego non alium, quam unum ex malignis spiritibus intelligendum puto. Sanct. Bern. f. 8. de divers. affect. animae. Ita etiam intelligunt. Sanct. August. l. 2. qq. Evang. q. 33. S. Hieron. V. Beda. apud Sylveiram hic.

Dabo illi stellam matutinam. Apoc. 2. 28. Aretas, Andreas Casar, diabolum intelligunt, juxta illud Is. 14. 12. quomodo cecidisti de caelo Lucifer? Promittit Dominus juxta hanc sententiam victori, dandum illi diabolum calcandum sub pedibus. Quod peccatur Paulus Rom. 16. 20. Deus pacis conterat Sathana sub pedibus vestris velut. Sylveira hic.

Ex Patribus.

Avi propterea diabolus vocatur, quia per superbiam ad alta suscollitur. S. Isidorus l. 3. sent. cap. 5. Demones, propter volam superbiam, & agilitatem naturalis potentiae, volucres appellantur. S. Thom. in c. 15. Gen.

S. II.

Diaboli varia vocabula.

Ex Novo, & Patribus.

Inimicus homo hoc fecit. Matth. 13. 28. Dæmon dicitur homo à devicta homine: sicut Scipio Africanus à devicta Africa. Hugo Card. hic. Qui regnare fecit hominem hypocritam. Job 34. 50. Potest diabolus homo iste intelligi; qui, perditam angelicam dignitatem, hominis nomen sortitus est; de quo Dominus ait: inimicus homo hoc fecit. V. Beda l. 3. in Job c. 3. De hoc David Psal. 9. 20. exurge Domine, non confortetur homo. Inimicus homo diabolus est. Sim. Cass. l. 6. cap. 3. non quod diabolus homo, aut homo diabolus natura sit; sed officio pravo, & similitudine mala. Nam & de Juda Salvatore ipse dixit: unus ex vobis diabolus est; ut homo diabolus, & diabolus homo, ex malitia merito dici possit. Id. Spiritus immundus. Erat in Synagoga eorum in spiritu immundo. Marc. 1. 23. Per hoc, quod spiritum hunc immundum appellat, fecerit illum à ceteris omnibus rebus, quae spiritus nomine designantur. Nam & aer, & anima, & spiritus administrator, hoc est, angelus; & ipse etiam Spiritus Sanctus, spiritus vocatur. Ne ergo ob communem illam notionem in aliquam habitationem incidere, demonium hoc spiritum immundum nominat. Dicitur autem hic spiritus immundus propter oblationem in impietate mentem, frademque à Deo defectionem; tum maxime, quid obsecans, flagitiosaque, operibus mirifice delectatur. Victor Antiochenus hic.

Et illud erat mutuum. Luc. 11. 14. Quomodo dicitur diabolus mutus? ab effectu. Sicut Spiritus Sanctus nomen assumit à bono, quod in anima operatur. Il. 11. 2. requiescit super eum spiritus sapientiae &c. quia sapientiam, & reliquas virtutes, in anima operatur. Sic dæmon nomen assumit à malo, quod in homine operatur. Diez D. 3. Quadr.

Rex locustarum. Apoc. 9. 11. Angelus abyssus ibid. Belzebub, hoc est, mustarum Deus. Behemoth ex Hebr. Draco rufus. Apoc. 12. 3. propter fraudem, & malitiam, inquit Viegas, & Alcazar, vel, ut Ribera, rufus propter crudelitatem, & coedes. Sathan Job 1. 6. Laviathan Job 3. 8.

Et eo Sathanas dicitur, & est; ex quo adversari coepit Verbo Dei, & inter Angelos seditionem fecit; turbator pacis diabolus, idest, deservian fluens. Post hæc egit, cur merito vocetur serpens antiquus. Apoc. 12. 9. videlicet: quando primum decepit hominem, serpentem ingressus. Rupertus de vict. Verbi lib. 1. c. 6.

Sub eo sunt omnes, qui in peccato nascuntur; est enim princeps peccatorum. S. Isid. Originum l. 6. c. 19. Victor omnium dux, atque imperator diabolus. S. Greg. Nyss. l. de vita Moyf.

S. Rupertus l. 13. in Matth. vocat diabolum: tenebrarum principem, praepositum noctis.

S. III.

Diabolus quam foedus, & horribilis.

Si videres demones, sicut sunt, moreris per substantiam mortem, propter terribilem visionem eorum. l. 2. Revel. S. Brigittæ.

Interrogata eadem Sancta: cur demones non apparent visibiles? respondit: si eorum horribilis deformitas videretur ex ipso visu extra sensum fieret; corpusque totum quasi hominis tremuli contremisceret; cor etiam totum, quasi timore exanimatum, moreretur; nec pedes sufficerent sustentare membra reliqua l. 5. Revel.

Quidam Religiosus rogavit Dominum, ut dæmonem in sua forma posset videre; ut plus eum, & ejus opera, imposturam detestaretur. Solum igitur afficit diabolus; quem ut vidit, statim amens factus est. De alio scribitur: cum jaceret in extremis, & videret demones circumvenire; postea ad statum suum rediens dixit: quod si esset ignis ab Oriente ad Occidentem, libentius per illum transire, quam illum visionem iterum videret. Summa prædicant, Diabolus.

Ex mago quodam importunis precibus exorasse ajunt curiosum aliquem virum, sibi ut dæmonem spectandum præberet, nec quidquam illo dissuadente. Eminus igitur nefrendum confexit in volutabro luti ad eum deformem; ut eo confecto confestim exanimis corruerit, & post paulo expiavit. Doultreman l. 2. c. 3. sect. 3. de trinitate Christi.

S. IV.

Diaboli malitia, & oblatio.

Dixisti lucem, à tenebris. Gen. 1. 4. Diviso ista lucis, & tenebrarum, terribile Dei iudicium super diabolum esse factum insinuat. Rupertus hic.

Si cadens adoraveris me. Matth. 4. 9. Mali Angeli præcipiunt adorari se. Cassiod. in Psal. 96. Verba diaboli. In veritate; si possem fumere corpus mortale; magis in eo vellem pati omnem poenam, & omnes insuper poenas Inferni, quam charitatem vertere ad Deum. In Revel. exiravagant. S. Brigittæ c. 62.

S. V.

Diaboli odium contra homines, & invidia.

Perussit Job ulcere pessimo. Job 2. 7. Cum diabolus percussit, non communit ulcere, sed pessimo affligit. Escobar t. 3. coll. Ch. Obf. 7.

Cibus ejus lactus. Habac. 1. 16. Perinde ut hominum cibus est salus à Deo pacta; sic epulæ Sathanae hominum est interitus. Theophil. hic.

Dixit, ut lapides isti panes fiant. Matth. 4. 3. Lapides esuriens offert. Humanitas talis est semper inimici: sic pascit mortis author, sic invidus vitæ. S. Chrysol. f. 11.

Non dixit, ut ex lapidibus capones &c. faceret, sed panem: nam dæmon, si te parva recare possit, non dabit pretiosam. Filio prodigo nec siliquis dabit; volupitates suis in mensura tribuit. Stella in Luc. 4.

Venisti huc ante tempus torquere nos. Matth. 8. 29. Cum demones torqueantur mox ab initio Mundi; cur dicunt ante tempus? Hugo Cardin. hoc erat eis lætio, quod ab obsecris exire cogebantur. S. Hier. magnum tormentum est ei, à latione hominum cessare. Pinna in Eccl. Ethol. 103.

Filia mea male à dæmonio vexatur. Matth. 15. 22. Quam crudelis dæmon tyrannus! quam horribilis tortor! hinc gehemna diuitas confirmatur. Escobar tom. 3. colloq. Chr. hic Obf. 7.

Adiuro te per Deum, ut me torquas. Marc. 5. 7. Quale hoc tormentum? dicebat enim illi v. s. exi spiritus immundus ab homine. Tamen non tenebatur in tortura, sed solum ab humano corpore pellebatur; cur petit ita non torqueri? Sic diabolus humanam perditionem suam, ut, cruciandi hominem oportunitate careat, summum suum reputat cruciatum. S. Chrysol. 17. hic adorat evadere cupiens poenam; pradam perdere perimere. Sylveira in Apoc. 2. q. 61.

Venisti perdere nos. Luc. 4. 34. Velut insatiabiles ad malum, & ad penas hominibus inferendas; torturam existimant, quia pelluntur à corporibus hominum. Magis autem, quia Christo vocante homines, expelluntur à sedibus animarum. Hoc habet proprium oblatio crudelitas; ut poenam patitur, si poenam non inferat. Sim. Cass. l. 5. c. 8.

Quod tibi nomen est? & ille ait legio. Luc. 8. 30. Demones militare nomine sibi arripunt: quia perpetuo bellant in homines. Pinna in Eccl. Ethol. 103.

Videbam Sathanaam sicut fulgur de celo cadentem. Luc. 10. 18. q. d. timete Discipuli mei, quia dæmon de celo instat fulguris descendit. Cur, ad incutiendum timorem, non dicit lapsum ut saxum, aut lanceam, aut ignem? Quando fulgur descendit, quæ fortius illi obstitunt, ea gravius ferit: hinc, salva

Titulus V. Diabolus.

vagina, gladium in cinerem vertit. Ideo ergo timendus: quod, parcens corpori, stragem facit in anima; & illa vagina, conficit gladium, qui est spiritus. Did. Nyss. f. 5. D. 1. Quadr.

Potestas equorum in ore eorum, & in cauda eorum. Apoc. 9. 19. Omni etati insidiantur; pueritiae, & senectuti, Pinna in Eccl. Ethol. 103.

Va terra, & mari! quia descendit diabolus ad vos; habens iram magnam. Apoc. 12. 12. Mens S. Chrysol. est, diabolus, ubi accepit torquendi Jobi facultatem, per se ipsum omnes calamitates præparasse: cum nemo, inquit, reperiret immanior, eorum rerum negotium dare aliis vèrtebat. Escobar t. 3. Coll. Chr. Obf. 7.

Quia meminit exul caeli, quid agatur in caelo; quanta homini trementi sermones Dei præparet remuneratio; Zeli indicat magnitudo. Prodigia gloriam, dum exeret invidiam. S. Cæcilius hom. 3. de Pascha.

Nihil est unde magis doleant; nihil est, quod magis ingemunt, quam bonum nostrum, quam profectum nostrum. Penè plus odium bona nostra, quam tormenta sua; immò malum quotidie tormenta sua augere; quam nostra bona, quam merita nostra, non minuere. Rich. à S. Vict. annotat. in Pl. 2.

Sicut divites denariis; sic demones animabus insidiantur. S. Bonavent. l. 2. fer. 3. Pent.

S. VI.

Diabolus DEI providentia nobis prodest.

Magis habet Sathanem spiritum nequam. 1. Reg. 16. 14. Cur vocatur hic spiritus nequam? forsitan dæmon aliquis bonus est? ut nequam ab hoc distingatur? Resp. ita est: sunt enim etiam boni, noctantur mali, demones. Dæmon Saulis spiritus nequam dicitur, quia illum ad peccandum incitabat, ut Deum perinvictum scelus offenderet. Non est mihi malus dæmon, si ab illo vinca me non patior; quin bonus, si obstito. Dum enim plurimum vult sibi in me; iuris usurpare; solum occupare corpus, sed non penetrare ad animam potest. S. Hilariion (ut est apud S. Hier.) percunctatus dæmonem, qui se Virginis iudicium corpori insinuarat: quare ausus fuerit puellam Dei ingredi responsum accepit: ut servarem eam Virginem. Did. Nyss. Sabb. post D. 2. Quadr.

Ecce trado tibi eum, veruntamen animam illius serva. Job 2. 6. Magna potestas! magna gratia! quæ imperat diabolo, ut se ipse destruat. Se enim destruit, dum hominem, quem tentando supplicare studet, ex infirmo fortior em facit: quia, dum carnem debilitat, mentem ejus corroboret. Quod nocet corpori, juvat spiritum. Manducet erga terram meam serpentes, dentes carni infingat, conterat corpus. Dicit Dominus, & de me: trado tibi eum, tantummodo animam ejus custodi. Quanta vis Christi! ut custodia hominis imperet etiam diabolo, qui semper vult nocere. Dominum ergo Jesum nobis propitiemus. Imperante Christo & diabolo ipse fit prædator lux cutos; vel invitum mandatis obsecundat celestibus. S. Ambr. l. 2. de poenit. c. 13.

Male à dæmonio vexatur. Matth. 15. 22. Videtur suppositivè fervens mulier, quod sint demones, qui vexent bene; cum dicit, filiam suam à dæmone male vexari. Id ita est. Non male nos vexat dæmon, qui corpus torquet, mutilat membra, carnem afficit; sed qui ad peccandum invitat, & voti compos sit. Et hoc sensu dicere possumus; non condolendum his, quorum corpora invadit dæmon; sed quorum animas obtinuit. Etiam venena preparantur arte medica in pharmacia. Ita S. Paulus cum incelsu illo Corinth. egit 1. Cor. 5. 5. iudicari tradere hujusmodi Sathana in interitum carnis, ut spiritus salvus sit. Et cum Hymenæo, & Alexandro, 1. Tim. 1. 20. hominibus sacrilegis, & blasphemis; quos tradidi Sathana, ut discant non blasphemare. Did. Nyss. fer. 5. D. 1. Quadr. S. 5.

Cogitur adversarius sanctos Domini, ad sua damna, tentare. Dum enim tentat, meliores facit; ut, qui tentatur, possit alios instituere, qui sibi ipse invalidus videbatur. Sanct. Ambros. in Psal. 43.

Quia gloriosus princeps despexit esse in palatio, fecit eum Deus laboriosum fabrum in hoc Mundo; ut coactus totis viribus serviat, qui vacare, Deo fruendo, volebat. Unde dicitur Job 40. 23. accipies eum servum sempiternum. Cujus factus est animus est affligit, & tribulatio; folles, & mallei, sunt tentationes, & suggestiones; forciopes, sunt tortores, & persecutores; lime ferreae, sunt lingue maledicentium, & detrahentium. Tali camino, & his instrumentis purgat ipse aurea vasa celestis regis. Hac sunt Electi, in quibus renovat imaginem Dei, S. Anselm. in Elucidario.

Tenet Deus imperium & super diabolum. Permissit autem illi vivere duabus de causis: ut ille magis quidem confundatur, homines autem confundatur. O sapientissimam providentiam! quæ malum etiam propositum in salutis occasionem convertit. Quemadmodum enim illorum fratrum, Jo-

seph odio persequentium, malam voluntatem, accepit occasionem propria administrationis; & permittens ipsis ex odio vendere fratrem, occasionem accepit efficiendi, ut regnaret. Quos dilexit, cum his sic permittit Diabolum luctari, ut vincentes coronentur; & facta victoria, major quidem virtus à minore vincatur: homines autem magnificè probentur; cum eum, qui aliquando fuit Archangelus, vincunt. S. Cyrill. Jerof. Catech. 8.

Diabolus sibi ipsi, non nobis, est malus: nos enim, si velimus, plura etiam commoda pro illum, perque ipsius nequicias, consequimur, illo etiam invito, ac renuente: quod est protecto mirabile; & in hoc divina bonitatis magnitudo conspicitur. Sanct. Chrysol. l. 1. de provid. Dei.

S. Bernardus, ut refert vitæ ejus Scriptor, cum dissidium quoddam sopituro currum confendisset; ejus in itinere rotam unam cacodæmon, pacis inimicus, confregit; & in campis mediis, longè ab omni humano auxilio, abiecit. Senfit veteratoris fraudes vir sanctus, & post exiguum precationem, divinitus roboratus, iussit cacodæmonem scle curru subficere, & rotæ vices supplere. Paruit infelix vel invitus, lepidumque vehentibus præbuit in ascitio corpore, ac forma; spectaculum; & sanctum virum, quod intenderat, spe citius devexit. Doultreman l. 1. c. 2. sect. 6.

S. VII.

Diabolus debilis vincit nos nostra ignavia.

Ne forte moriamur. Nequaquam moriemini. Gen. 3. 3. 4. Dominus affirmavit, mulier dubitavit, diabolus negavit. Hugo à S. Vict. l. 2. miscell. tit. 88. Dæmon venit ad Evam trepidus, pusillanimis, desperans victoriam, quousque eam vidit hæsitans de fide verborum Dei: tunc enim credere coepit, paulo post negaturam, quæ tam citò dubitare coepisset. Iterum Hugo: si mulier non dubitasset, fortè diabolus non negasset; sed dedit audaciam, quæ inchoavit malitiam. Did. Nyss. vit. Abrah. lib. 4.

Ipsa conteret caput tuum. Gen. 3. 15. Tam facile conteritur caput serpentis, ut vel calce atteri possit; sed cauda difficillime. Pinna in Eccl. Ethol. 211. Primos parentes non ursus, aut leo, sed potius serpens; callidior utique, non fortior ceteris animalibus, supplantavit. Nec mulierem yr, sed virum mulier. S. Bern. l. 11. de div. animæ affection. Videte rem miram in paradiso: cum Adam diabolus dimicat, ubique insidiatur homini, ubique congregitur: sed ubi mulierem non invenit, ubique abscedit. S. Ambros. f. 37. de Quadragesima.

Et non poterunt. Ec. Ex. 8. 18. Cur magi, qui ranas, & majora, fecerat; non poterunt parvas scinphis procreare? Dico: à Deo fuisse impeditos demones: idque ut sic Dei potentia, & dæmonum imbecillitas, magis apparet: & quod non dæmon, sed Deus nobis timendus sit; qui demones vires cohibet, ut etiam in rebus parvis nocere non possit, nisi Deus permittat. Corn. hic.

Censet Sanchez, dæmonem fugatum fumo cordis piscis, Tob. 6. 5. quod hæc suffumigatio retiam vilis in dæmonis contemptum fiat, quom ipse superbus non ferens abicit. Cornelius hic.

Catus leonis dissipati sunt. Job 4. 11. Diabolus, ex sensu Jobi, Sancto Gregorio myrmiceleon dicitur, seu formica-leo; hoc est, formicis leo, formica leonibus; formicis, & timidis, quales reddit conscientia mala, leo sayus, & formidandus. Leonibus verò, idest, iustis, leonis instar confidentibus in Deum, formica debilitat. Doultreman l. 1. c. 2.

In Deo speravi, non timebo, quid mihi faciat homo. Psal. 55. 21. Sed vide propheta; esse præter hominem alios, quos timere debes demones, inquam, qui tentationibus suis magnas saepe adferunt molestias. Quidni ergo dicis: in Deo speravi; non timebo, quid mihi faciat dæmon? Propheta, tanquam expertus, locutus est; itaque dixit pro singulari erga Deum confidentia, nequidquam timere hominum quascumque machinationes: ut qui sciret tutissimum se à dæmonibus fore, dum ab hominibus tantum securus esset. Nulla enim sunt dæmonum vires, nisi eas auxiliare homines subministrant. Itaque existimo, dæmonem, si interrogaretur, quare, cum solus congregitur, saepe irritò conatu pugnet? Id responsum, quod Christo paralyticus Jo. 5. 7. hominem non habeo. Did. Nyss. Dom. 3. Quadr. Fortis est dæmon, sed hominis præsidio obarnatus. Unde S. Chryl. hom. 2. in ep. ad Rom. 1. de cade Abelis ait: dux hujus belli erat Sathan, assumpto in militem Caino. Id. Nyss. hic.

Eripe me ab homine malo. Psal. 139. 2. S. Hilarius hic: omnes insidias, quascumque nobis spirituales nequicias præterdunt; maxime per homines aptantur; & occasiones vitiosum nostris alienæ naturæ perversitas subministrat. Ut planum fiat, quod majus bellum diabolus per homines excitet, quam dum ipse

ipse aperte in pugnam descendit. Sylveira in Matth. 4. quest. 41.

Capite nobis vulpes parvulas. Cant. 1. 15. S. Gregor. Nyss. hom. 8. in Cant. accepit ex his verbis materiam illius deridendi, ubi ait: hic ergo tantus imperator legionum demonum, quomodo revera, & sola potestate, vocatur parva vulpes; & omnes, qui cum circumstant, & universus ejus exercitus, vulpecula; non enim dicit: veniunt aprum sylvestrem, aut singularem feram, aut rugientem leonem, aut magnam balenam, aut magnum draconem; sed parvas vulpes; & debiles, si cum nostris viribus comparetur; ut ab homine constante illic repelli possint. Corn. hic.

Ex Novo.

Accedens tentator. Matth. 4. 3. Non vocat eum fortem &c. ut intelligamus; quod ab illo superamur, non id brachii illius robore; sed infirmitate, & ignavia nostra, feri. S. Chrysol. f. 105. Diabolus nihil esset, si homines sollicitiores, & cautiore essent. Aut quid unquam prevaluit ille in homines virtute, nistare, mendacii, insidias, fraude, dolo, nequitia. Did. Nyss. Dom. 1. Quadr. §. 5.

Mitte te deorsum. Matth. 4. 6. Diabolus hic in pinaculo nequaquam est ausus manum levare in Christum, sed tantum precipitium fuit. At de Nazareno dicitur Luc. 4. 29. Auxerunt illum usque ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat edificata, ut precipitarent eum. Ecce isti non verbis solum excitant ad precipitium, sed de facto inferre moluntur. Resp. ex S. Hieron. hic quod diabolus, cum sit valde debilis, suadere potest, precipitare non potest. Sylveira hic quest. 28. Ostendit in hoc congressu debilitatem suam; quia non valet ille mittere, sed ait: mitte te deorsum. Ita est, fratres, si non tu te mittis, ille non mittet. Hortari potest, sed precipitare non potest. Porrigit gladium; sed tu te jugulas: nemo enim laeditur nisi a seipso. Sancti Thom. Vill. D. 1. Quadr.

Cum dormierint homines, venit inimicus &c. Matth. 13. 25. Infidiator in noctibus latrat, in diebus vigilantes fugit, appetit dormientes. Fortis confictum petit, provocat palam spectantibus omnibus, & coram populo vult habere victoriam. Maxime infirmitas est, dormientibus irruisse. Sanctus Chrysologus ferm. 97.

Legio mihi nomen est, quia multi sumus. Marci 5. 9. Euthymius: multis demonibus imperat, quasi unus esset, propter ipsorum imbecillitatem.

Vos ex parte diaboli estis; & desideria patris vestri vultis facere. Jo. 8. 47. Benedicite, vultus: quia, licet diabolus possit tentando suggerere; non potest tamen homines ad peccatum cogere: Guido Camelita.

Sabini esset &c. 1. Petri 5. 8. Si diabolus est leo, qui pro ferocia terribiliter rugit; quis illum non timeat? Sed nota: aliud esse rugire, & minaci voce terrere, aliud nocere opere. Sancti Cyrilli. Alex. lib. 1. apolog. cap. 16. expertus miles tubam bellicam non pavescit, sed gladium: & eruditus philosophus verbis tonitruum non veretur, sed fulgur, sola sobrietas, & vigilantia, sufficit; ut leo rugiens non noceat. Did. Nyss. Dom. 5. Epiph.

Ex Paribus, & aliis.

Diabolus nihil esset, si essent sollicitiores homines, & cautiore. Chrysol. f. 105.

Mali demones accendi sunt ad bellum nobis inferendum; gestantque in capitibus suis coronas auri speciem profereentes; certos utique victoria contra nos obtente indices. Nos enim sumus, qui toties illos coronamus, propositamque victoriam rumpit abicimus, quoties voluptatis sensu superamur. S. Andreas Casar. l. 9. c. 9.

Incentor ille, auctorque peccati, primus superbus ut caderet; deinde invidus, ut noceret; quia in veritate non stetit, totam viam suam in mendacio collocavit; omniaque deceptionum genera de hoc venenatissimo artis sue fonte produxit. S. Leo f. 4. de collectis.

Unus ex vobis diabolus est; ejus nomen horrendum est nominare. Veruntamen multi nomen exhorrent, sed facta diaboli non abhorrent. Sed tolerabilis esset, diabolus videri, quam esse; ipsum vexantem pati, quam fieri. Ac per hoc, si Judas proditor à seipso fieri potuit diabolus; quotigitur sunt depravata mente facti diaboli? Quid igitur expedit diabolo spirituali, ut ad culpam homines teneret; si ab ipsis sibi homines facti sunt diaboli? Nemo causetur adversus invisibilem hostem, dicens: hoc mihi fecit diabolus, si homo à seipso factus est diabolus. Et sicut primus diabolus à seipso factus, non ab aliis sic homo diabolus non fit, nisi à semetipso. Sim. Cass. l. 11. c. 20.

Lupus fortis est in capite, & collo; extrema debilia. Tota vis diaboli est in principio tentationis: si ei in principio resistitur, jam debilis est. Geminiani l. 5. c. 39.

Clementia divina diabolo alas non evulsi, sed accidit; dentes non excussit, ungues non praecidit; sed illos ita de-

trivit lima, ut nec mordere jam, nec inunare ullum possit nisi volentem. Drexelius in palastr. Chr. c. 3. §. 2.

§. VIII.

Diabolus fallax, mendax, Ex Veteri, & Novo.

Nequaquam moriemini, - eritis sicut dii. Gen. 3. 4. Victoria ejus, in quo gloriabatur, ut jam dictum est; talis erat, qualis odibilium sophistarum esse solet. Nam per equivocationes, incautos; & imprudentes, circumvenit: imprimis dicens: nequaquam moriemini; volens intelligi mortem carnis; cum Deus, dicendo: in quocumque die &c. intelligi voluerit mortem animæ à DEO. Apertione oculorum, ait Rupertus, intellexisse, qua cognitari erant confusibiliter, se nudos esse. Eratis sicut dii; se, & suos angelos; intelligens; quos intendebat generi humano ita ingerere, ut divinam illis exhiberent culturam &c. Rupertus de Victor. verbis Dei l. 2. c. 10. Aprè diabolus in specie non ovis, sed serpens, tentavit. I. quia serpens natura est calidus. II. Quia homini naturaliter contrarius. III. Quia reptat, venenum diffundit, quia toto corpore terre adhaeret. Corn. hic.

Oculans eum. 2. Reg. 20. 9. 10. Diabolus blanditur, ut fallat. Hoc significatur in Joab principe, qui Amasai osculando interfecit. Oculum diaboli, falsa securitas peccatoris. S. Bonavent. l. 2. D. 3. Pasch. Joab interpretatur inimicus; & significat diabolus; qui sub specie oculi interfecit animam. Hugo Card. in Pf. 7.

Circumveni terram &c. Job 1. 7. Per circumventionem Satan, caliditas ejus ostenditur, ad explorandum, quos decipere possit. Convenienter autem per circuitum caliditas designatur; sicut per rectum simplex, & justus. Sancti Thom. in Gen. cap. 1. Lect. 2.

Non credas inimico tuo in aeternum: sicut enim serpens, ut arguitur nequitia illius. Eccl. 12. 10. As, licet terum sit, ut argum videatur, tamen ex seipso argum agit. Quomodo ergo demoni quis credat? Auth. Imperi. op. in cap. 4. Matth. diabolus, quantum ad se, nunquam cessaret tentans: nec enim habet alium actum. Non manducat, non bibit, non dormit; nec habet negotium aliud, nisi ut tentet, ut fallat, ut subvertat. Hic est citius illius, hic honor, hoc & gaudium. Glossa: venit, cum dormierint homines idest; cum cautelam amoverent. Did. Nyss. D. 5. Epiph.

Scripturam est. Matth. 4. 6. Audet diabolus ipse dicere: Scripturam est; sed non pro se, sed magis adversum se. Scripturam quidem erat, quoniam Angelus suus mandavit de te: sed quod de suo addidit, mitte te deorsum; scriptum non erat. In quo cognoscimus antiquam ejus, & usitatum versutum: semper ut fallere possit, malis suis bona miscere, & venena sua mellis dulcedine dulcorare. S. Chrysol. hom. 5. de Chr. tent.

Ex Paribus, & aliis.

Sex millia annorum jam pene complentur, ex quo hominem diabolus impugnat. Omnia genera tentandi, & artes, atque insidias, delictandi uti ipso venustatis edidit. Si imparatum invenit militem Christi, si rudem, si non sollicitum; ac toto corde vigilantem; circumvenit nescium, fallit incautum; decipit imperitum. S. Cyprianus de Exhort. Martyrii in Praefat.

S. Rupertus in Gen. l. 3. c. 2. vocat diabolus caponem nequissimum.

Dolosus impulsor celar se nunc sub habitu Theologi, nunc Prædicatoris, nunc Confessarii, nunc Religiosi: nunc Sacerdotis; nunc Praelati: & ita se formas vertit in omnes. Fixit se Theologum loquens ad Evam: cur praecipit vobis Deus? Gerlon. Centiloq. decade 7.

§. IX.

Quos, & quibus viis, tentet diabolus.

Di mantium sunt dii eorum; idè superaverunt nos &c. 3. Reg. 20. 23. In campestri victus, superatque est Adam; in hac Salomon dejectus est valle. Oforius D. 1. Quadr.

Hæc omnia tibi dabo. Matth. 4. 9. O si hodie diabolus regna promitteret, quantos haberet adoratores! pro auro, vel argento nummo homines mille perjurata, & peccata committunt; quid facerent pro regno? S. Thom. Vill. D. 1. Quadr.

Si Filius DEI es, mitte te deorsum. Ib. O quam stulta hæc suaasio nimique perversa, ut illo DEI diceret: mitte te deorsum. Nunquid non rectius dixisset, si Filius DEI; ascende in caelum? Quod utique si faceret Dominus, verè illum Filium DEI esse comprobaret. Sed inimicus coeli, nec tentando quidem ascensum vult suadere coelestem; deorsum, & in ima provocat: quia optat omnino cadere, quæ sentit præ omnibus accidisse. S. Maximus hom. 2. de jejun. Quadr. Sic filius suadet; sic suis providit semper; sic suos elevat, ut de alto præcipit validius in ruinam. S. Chrysol. l. 13. Adè cavet in hominibus ascensum coelestem, ut nec per tentationem hoc suggerat: quia maxime affectat, ut

te omnis humana cogitatio à coelis sit aliena, & terris affixa. Sylveira hic q. 27.

Omnium discutit consuetudines, ventilat curas, scrutatur affectus; & ibi causas querit nocendi, ubi quemque viderit studiosus occupari. S. Leo f. 7. in Nar. D.

Neque persequitur, & impugnat Christi adversarius, nisi castros; & milites Christi. Hæreticos prostratos semel, & suos factos, contemnit; & præterit: eos querit decicere, quos videt stare. S. Cyprianus ep. 58.

Nemo diu tutus est periculo proximus: nec evadere diabolus servus Dei poterit, qui se diaboli laqueis implicavit. Id. ep. 62.

TITULUS VI.

DIES.

§. I.

De die Dominico.

Diei Dominici nomen ab Apollolis, S. Ignatius M. ep. ad Magnesianos vocat: reginam, & principem omnium dierum. Chrysol. hom. 3. de Resur. diem panis, & diem lucis. Apud Baron. A. 58. n. 87. primam feriam. Diem remissionis Concilii. Carthag. 4. can. 82. Diem Solis S. Maximus hom. 3. Pent. Gavanthus tit. 12.

Dominicam diem Apollolis ideo religiosa solemnitate faneretur; quia in ea Redemptor noster à mortuis resurrexit; quique ideo Dominicus appellatur, ut in eo à terrenis operibus, vel à Mundi illecebris, abstinens, tantum divinis cultibus serviamus: dentes scilicet diei huic honorem, & reverentiam, propter spem resurrectionis nostræ; quam habuimus in illa. S. Ildorus de offic. Eccl. c. 24.

Ipsè dies Dominicus est primus dies Sæculi. In ipso formata sunt elementa Mundi; in ipso creati sunt angeli; in ipso quoque à mortuis resurrexit Christus; in ipso de coelis super Apostolos Spiritus S. descendit; manna eodem die in eremo de caelo datum est. Id. ib.

§. II.

Varia de aliis diebus.

Dies Pasche, five prima azyrnorum, quo Hebraei egressi ex Aegypto, fuit dies Veneris, Deo ita disponente: ut significaret diem veneris, quo Christus Phasæ nostrum immolatus est &c. Cornelius in Ex. 12.

In die furoris sui. Thronor. 2. 1. quia in die salutis suæ novit observare diem Domini, quem Abraham Pater ejus viderat, & gavius est; idcirco in die furoris DEI. S. Pasch. hic.

Olim dies à solis ortu usque ad occasum, in 12. horas dividebatur, juxta illud Christi. Joan. 11. 9. Nonne duodecim sunt horæ diei. Dividebatur dies in quatuor partes; quarum quævis tribus horis constabat. Hora prima diei illa erat, qua sol oritur: & ideo, pro anni cursu, breviores, vel longiores, horæ. Undecima hora erat ante solis occasum. Baradiust. 3. l. 5. c. 16. Dom. Septuag.

Vespere autem sabbati. Matth. 28. 1. Gentiles nominant dies appellationibus planetarum, & deorum seorsim; ut eorum semper memoriam habeant: Christiani autem nominibus feriarum: quia semper feriandum, seu desistendum, à peccato. Dion. Carth. hic.

Et quidem in hac die tua. Luc. 19. 42. Dies, & vita tota hominis probi, dies est DEI: nam tota vita DEI operibus intentus est. At improbi dies ipsius solum dies est: tota enim vita galæ, genio, &c. indulgens. Ipso transacto die inquit Job 8. 9. sicut umbra dies nostri. Stella in Luc. 10.

Dies ista (Jovi sancti) multiplicibus mysteris honoratur. hodie reconciliantur Ecclesie peccatores; & ejecti foris ad matris ubera reducuntur. Hodie patent carceres; & damnati libertate donantur. S. Cyprian. de unct. christi.

Eximia bona, & mala, sub caelo, in die sexto sunt condita: illa à Deo, ista ab homine. Sim. Cass. l. 1. c. 2.

TITULUS VII.

DIFFICULTATES

Et impedimenta.

§. I.

In bono animosè vince.

Ex Veteri, & Novo.

Abraham non desistit à sacrificio, ob aves descendentes, & impedientes: sed ad vesperam usque abigit, & in sancto opere perseverat, donec fol occumbat. Gen. 15. 11.

Conatur Laban, Gen. 31. 23. impedire iter Jacob revertentis in patriam: ille vero non acquiescit; sed persequitur fortiter, feliciterque pertingit.

Hebraei ex Babylone revertenti conantur redificare templum

Domini: populus terræ conatur impedire: at illi non desistunt immò una manu faciunt opus, altera gladium tenent. 2. Eldræ 4. 17.

Quoniam in te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum. Pl. 17. 30. S. Greg. l. 26. mor. c. 10.

Murus est, omne, quod itineri nostro objicitur; nè ad eum, qui diligitur, transeat. Sed murum transgredimur, cum præ amore supernæ patriæ, quæ in hoc Mundo fuerit objecta, calcantur. Rom. 12. 12. Spe gaudentes, in tribulatione patientes. Pina in Eccl. Ethol. 174.

Esto firmus in via Domini. Eccl. 5. 12. Philo l. quod omnis probus sit liber: invictus animus, rationis rectæ placitis confirmatus, cedit nemini. Colebat Plutarchus constantiam Fabricii, qui, respuens Pyrrhi regis munera, cum subito à tergo ejus elephas barriens, à Pyrrho terrandi causa immisissus appareret: me, inquit, nec aurum heri, nec bellua hodie; fecit attonitum. Quocirca gloriòse audit: facilis esse, solem à suo cursu, quam Fabricium à suo proposito, deducere. Corn. hic.

Ascendens supra caelum. Luc. 5. 19. Portiores hi impedimenta sibi oblatum, nè ad Christum accederent, mirabiliter, per fossa tecto, superarunt. Sic impedimenta virtutum vincenda. Barradius hic 2. l. 5. c. 10. Impedimento erit domus, & hominum turba; sed, ut ait S. Bonav. in Luc. 5. Veram fidem impedimenta non retrahunt, sed accendunt. Id. ib.

Ipsè verbò multò magis clamabat, fili David miserere mei. Luc. 18. 39. Tanto ejus affectio in seipso accendebatur, & fortior, calidiorque fiebat, atque in valentiorē vocem erupit: quanto majorem contradictionem, & resistentiam, sentiebat. Dion. Carth. hic.

Voluntus venire ad vos; sed impedivi nos Satanas. 1. Theofal. 2. 19. Damon fervidè officia charitatis exercebat; sed fervidior Paulus à generoso conatu non desistebat. S. Chryl. hom. 1. ad pop. Antioch. quoties igitur frustra fuerimus, toties spiritualia aggrediamur; neque dicamus, quare Deus impedimenta permittit: propter hoc enim permittit; ut tu promptitudinem tuam multò magis demonstres, & multum amorem. Amantis enim maxime est, nunquam ab his, quæ amato complacent, absterere, Mollis, & ignavus, ex primo statim impetu concidit; vehementer autem, & excitatus, est millies interpelletur, tanto magis divinis rebus instabit, quantum in se est; omnia implens. Ramirez in ep. Chr. Apoc. 2.

Legi apud quemdam sapientem: non est vir fortis, cui non crescit animus in ipsa rerum difficultate. S. Bern. ep. 256.

§. I. I.

Difficultates Deus complanat.

Illos Israel impedire conatur Pharaos; rubrum ante se mare habens: Dominus tollit impedimenta, ut progredi possint. Ex. 14. 9. 10. &c.

Surge, & transi Jordanem, tu & omnis populus tuum. Jos. 1. 2. Licet fluvius profundus esset; nec pontem aut cymbam, haberent ad illum trajiciendum; sed Deus, eis favens, aquas dividit; & iter patefecit. Ex quo apparet, Deum, cum difficilia imperat, difficultates amovere. Diez Dom. 14. Pent. Conc. 1.

In manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem. Pl. 90. 12. Lapides in via, sunt omnia impedimenta, quæ occurrunt in hac vita, five temporalia, five spiritualia, scandala, tentationes, persecutiones, & his similia. Bellarm. hic.

Quæ est ista, quæ ascendit de deserto &c. Cant. 8. 5. idest, licet ascensus asper, & arduus sit; sine labore, immò plena deliciis, ascendit. Et mox dant rationem: quia transiit super dilectum suum. Nam si ita non ascenderet, valde fatigaretur; fieri sibi frustra sponsa nittitur, si non innitatur; si autem innitatur, omnia possibilia sunt innitenti super eum, qui omnia potest Diez Dom. 14. Pent. Conc. 1.

Animalia ibant, & revertebantur, in similitudinem fulguris revertentis. Ezech. 1. 14. O virtus ignis divini, qui terrena animalia convertit in splendida, frigida in ardenta, tarda in celerissima; alas igneas præbet ad obediendum, & discurrendum per orbem; pennas ignitas ad ascendendum; omnia impedimenta, ut fulgur, vincit; omnes difficultates superat. De Ponte in Cant. 1. Exhort. 8. §. 4.

Quis tu mons magnus coram Zorobabel? in planum &c. Zach. 4. 7. S. Cyp. l. 2. epist. Postquam coelitus spiritu haulto in novum me hominem secunda nativitas reparavit; mirum in modum protinus confirmare se dubia patere clausa, lucere tenebrosa; facultatem dare, quod prius difficile videbatur; fieri posse, quod impossibile putabatur. Mons hic, omnes anuli, & potentes ad versari Judæorum; qui volebant, aut certe facile poterant, impedire fabricam templi. Chald. quid tu repararis regnum solitudinem coram Zorobabel? nonne quasi valis? q. d. quid fuit Monarchæ Perfidis, qui videntur esse montes excelsi, ut se tibi ò Zorobabel opponant in fabrica templi? ecce ego eos in plantatione deducam; idest, humiliabo coram te. Ita Deus piis regibus, & quibusvis Fidelibus, complanat difficultates, quæ maxime reipia erant, vel pusillanimitas esse videbantur, ad extirpandam hæresim, aut

vicia innotia; adeo, ut ipsi mirentur, subdidas, quasi in planum deduci, & evanescere. Spes ergo in Deum omnes montes complanat. Cornelius hic.

Quis revolvat nobis lapidem. Marci 16, 3. Erat saxum magnum; sed non sunt deterrita à praestanti bono opere: pergunt, non deterriti, ondam animum; quodque minime putabant, lapidem ab Angelo revolutum inveniant, apertumque sepulchrum. Docent nos, ne pusillanimes simus, animusque objectis difficultatibus ne despondamus. Deus enim, etiam lapides esse videantur magnum; revolvat, difficultates complanabit. Barradius hic t. 4. l. 8. c. 6.

S. I I I.

Christus Dominus difficultates complanavit.

Fuens ad eum omnes Gentes. If. 2. 2. Nota miraculum: flumina enim deorsum fluunt; hic vero fluunt sursum, in altissimum montem ascendendo. Hoc facit gratia Christi, quae sursum corda rapit. Cornelius argumento in If. 1.

Et egrediamur vos. Matth. 11, 28. Non dicit, tollam laborem, sed onus vestrum; sed, refocillabo vos. Non promittit Christus, tollere labores, & malorum onera, in hac vita; sed reficere interiori pabulo mentes, animosque hominum venientium ad eum. Cajetanus hic. Id est, confortabo, & consolabor vos, minuent onus avaritiae laboris; ut opera bona, quae cum difficultate, & radice, fecistis; cum fervore, & gaudio, facere inchoetis. Dion. Carthus. hic.

Petrus ambulabat super aquam. Matth. 14, 29. Priusquam Deus heret homo, homines non deambulabant super aquas; sed per ficem transibant. Sic ad ingressum Israel mare dividitur Ex. 14, 21. Per aentem alyem transit Israel Jordanem. Jos. 3, 15. Elisaeo divisae sunt aquae huc, atque illuc, & transit, scilicet per ficem, ut ibi explicat Abul. 4. Reg. 3, 14. At ubi Deus factus homo, deambulat Petrus super fluctus fenele, & iterum; & plures alii Sancti. Mare notat. Mundum plenum fluctibus calamitatum. Et antequam Christus relagus hoc calcaret, cuncti id horrebant; & at ubi ille super illud incescit, plures habet asseclas. Sylveira in Luc. 5.

Et aspera in vias planas. Luc. 3, 5. Patientia sua Christus lenivit omnes asperitates, morte montem Martyrii: humilitatis, virginitaliter, antea asperissimum, à paucis tritum; modo à plurimis curritur. Stella in Luc. 3.

Omnes vallis implebitur. Luc. 3, 5. Tertull. l. 5. contra Marcion. Christus colles aequavit vallibus, & obliqua dirigit in rectitudines, & campos: quia omnes Legis difficultates, in Evangelii facilitates, & aequitates, convertit. Titus Bostr. per valles, difficultates in via virtutis occurrentes; per montes, & colles, malignos spiritus; & internas, externalque, perturbationes interpretatur. Sylveira hic.

S. I V.

Difficultatum origo ex ignavia, & timore.

Iter pigrorum, quasi sepes spinarum; via infirmorum absque ostendulo. Prov. 15, 19. Hebr. via pigri, velut septicium spinarum, & semina relictum complanata. Alludit ad hortos sepius spinarum obseptos. Sicut enim viator, qui vult fructibus hortorum gaudere, necesse est, ut sepes spinosus transeat; sic, qui vult fructibus virtutum frui, sepes tentationum, & difficultatum, perumpat. Genitio sic explicatur: iter ad honestas virtutes pigrius videtur nimis durum, arduum; imperium quasi spinis septum: via autem iustorum, qui strenue progrediuntur in via iustitiae, absque ostendulo, facilis, & tuta. Cornelius hic.

Dicit piger, leo est foris. Prov. 22, 13. Syr. dicit piger, quando munitur, leo in via. Pigri enim, ne cogantur laborare, & labore sibi victum parare, fingunt sibi mille manes metus, & pericula, ac parvas difficultates astant maximas; & ex formica faciunt sibi leonem. Hebr. dicit ut fel, id est, piger, & tardus in larasini: Leo est foris: asinus enim mire formidat leonem, quasi hostem propriae suae vitae insidiantem, ut carnis ejus palcat. Hinc illud Eccli. 13, 23. venatio leonis sauger in eremo. Cornelius hic.

Dicit piger: Leo est in via. Prov. 26, 13. Pigri, & scleratis, leo est leo; at sedulis, & sanctis, Leo est canis: eis enim servit, & obsequitur, ut canis suo hero. Joannes Moschus in praer. Spir. c. 181. narrat: Leonem Joanni anachotera inter duas ardas sepes occurrentem, illi iter aperuisse, & sepes dorso amovisse, donec Joannes transeiret. Ita leo iusto iter sine impedimento praebuit; post ejus transitum & ipse leo de sepe exurgens pergit iter suum. Cornelius hic.

Sicut solerem virum, animo, & proposito alacrem, nulla res detinere potest; ita legem, & remissum, hominem omnia possunt impedire. S. Chryl. t. 6. or. in SS. Petrum, & Eliam.

Vide plura cit. Timor.

S. V.

Difficultates sentiuntur in divinis, spiritualibus; non item in vanis terrenis, & malis.

Ex Veteri.

Quatuordecim Jacob servit apud Laban, imminutus sic stipendiis. Gen. 29, 27. At sub Christo si triduum subsistamus in deserto, deficiamus Marci 8, 2. Ecce jam vidus sustinent me. Ibi anni, hic horae, supputantur. Oliva D. Palmarum.

Cum Moyses Dei iussu virgam suam abjecisset, versa est in calabrum, ita ut fugeret Moyses. Ex. 4, 3. Cur fugit à Numine? serpens adest. Et quot annos Moyses in deserto moratus serpentes aspexerat, & despexerat? aderat DEO. id. ib.

Ludere cepit populum itineris, ac laboris. Numer. 21, 4. Quenam populum tædet? eum, qui, paucis ante mensibus, excoquendis lateribus opprimebatur servitute; virgibus, fame tantum non eneclis in Egypto? Ex. 5, 16. palea non dantur nobis. Ad Dei iussu piget vel regnare in libertate; quibuslibet sub Pharaone non premi tantum, sed mori. Proh jugi divini impatientiam! etiam manna fallidimus, si pluat è caelo. Esurimus pepones & cucumeres; si eos Aegyptus praebet &c. Id. l. 1. Strom. hic.

Cum periculantur in acie Israelitae, eo arcam ducendam curant. 1. Reg. 6, 1. at capta Arca tanta incuria, & oblivio; ut de ea recuperanda ne semel quidem deliberaverint. Id. D. Palmar.

Ibent voca in divinum pergentes, & mugientes. 1. Reg. 6, 12. Proh! quates graviora traxerunt, & durius laborant; nec mugierunt. In stabulo emunguntur, & silent. Tacuissent credo, si aratrum duceret per diem, noctemque, coactae essent; arcam sine mugitu non trahunt. Et eas non miror: nam bruta erant; & forsitan dolebant, à se derelictos vitulos. Nos vero qua exultatione mugitus nostros tegimus, qui aratrum trahimus non raro latri, & infomnes; arcam vero orationis circumducimus, & mugimus? sufficit tota die in agris astanti; quos fuscus quadrante uno aris addare sine ejulatione non posse. Idem lib. 4. Strom. hic.

Ad mandatum Saulis continuere se cohortes à melle in saltu desuo. 1. Reg. 14, 27. Et aqua, ac pane abstinere necesse propheta, quem leo praefocavit in via. 3. Reg. 13, 9, 13. &c. Liber à deliciis abstinere pro lauro; necessarius cohibetur à frigida, si obsecutus fumus Deo abstinentia nostra. Jesu-nant centurias à melle pro ducendo: pro Deo suo prophetae à potione frigida; ne poena quidem minis cohibentur. Id. l. 1. Strom.

Leprosus Naaman lavari pro incolunitate sua abnuit. 4. Reg. 5, 13. pro qua verisimile est dura passum in Syria; qui modo ne Jordane quidem amantissimo amne perfundi vult. Si medicus urat, nemo reclamans; si propheta diluat, nemo non latrat: voluptuosum est mergi flumine; si tamen non èo à propheta mittantur. Id. l. 1. Strom.

Et fecerunt vitulum in Horeb. Psal. 105, 19. Quam liberalis, & quam superstitiosa supersticio est! sed nobis quam parca, ignarum consilii religio! ut peccetur, nihil non relinquatur; ut vero litemus Deo, grana vertuntur in trabes; in montes excreverunt arenae. Ut tabernaculum Deo extrueretur, infundi debuit sapientia è caelo in architectos. Ex. 31, 6. Idolum vero nulla lege lata, nullis designatis artificibus, nullis conquisitis instrumentis, statim constatur. Exod. 32, 4. & quidem aureum in eremo. Ubi nulla aurificina, rerum omnium inopia; tamen, ut monstrum colatur; praesto sunt sulfures, officina; aurum, sacerdos, victimae. Quam plures reperies; qui, si moituro, tantum obolo, imò bolo, opulandum sit, inopes se clament, moxque mendicatorum, si mendico subveniant: quos tamen videas ad nutum principis, tantum auri, argenteque, profundere; ut Pervanas credas fodinas in eorum aedes translatas. Nimirum Irus, quisque est, cum DEO erogandum; nemo, ut ambitioni litet, non ditior est Cræso. Id. t. 2. Strom. hic.

Ex Novo.

Si Dominus opus habet a seculo. Matth. 21, 3. nemo illum mittit, nisi monatur; si vero quadrigis ambitio vehi optet; & bucephalus Pella, & Pegafus è Thessalia, adducuntur. Oliva Dom. Palmar.

Incantat eos dormientes. Matth. 26, 40. Excubare una non possunt hora inter lilia, & oleas horti; qui vitam inter nallas labore magno traduxere. Luc. 5, 5. per totam noctem laborantes nihil cepimus. Audin? Qui vigilare in horto una tantum hora pro Christo, toties excitatus, non potest; unam exegerat noctem infomnem in lembo, captandis nequidquam piscibus intentus. Ita pro Christo nihil non durum etiam remigibus, quibus nihil non pro luctello volupe. Id. ib.

Dominus, non est tibi cura? Luc. 10, 40. Putasne adfuisse Mariam Martha, quoties illa cognatis, & nobilibus, cenans instruxit? vagabatur illa; otio, & deliciis, dissoluta. Sed enim modò verbo DEI

DEI intendebat. Ergo se non tunc credit Marthae à Sorore in procuratore familia destitutam, cum illa illecebris solveretur; sed tunc se desertam queritur, cum Christo haeret: adeoque ipse etiam exceptoribus Jesu nihil ita onerosum est, ut laborare pro Jesu. Oliva l. 1. Strom. hic.

Da mihi, qui unam in Ecclesia hebdomadam perferet, ut paralyti cordis solvatur. In piscinae porticum Jo. 5, 5. erat quidam homo ibi triginta, & octo annos habens in infirmitate sua. Id. ib. Vide apud eundem plura D. Palmar.

Item vide plura tit. Fortitudo, Fiducia, Magnanimitas. Quatuor sunt difficillima homini: aliena possidere, & ea restituere; contumelias audire, & tacere; injustitiam irrogari, & hoc debere pati; desiderabilia tractare, & non frui. S. Thom. opusc. 37. de vitis, & virtut. c. 4.

Diffidentia sui. Videtur. Fiducia, Spes.

TITULUS VIII.

DIGNITATES.

S. I.

Variae, fugaces.

Ex Veteri, & Novo.

Videtur in somnis scalam. Gen. 28, 12. Scala est hujus Mundi inconstantia; in qua alii è summo deiciuntur in imum, alii ex imo evohuntur ad summum; idque ad DEI nutum, & voluntatem; qui calx huic incumbens eam dirigit. Philo lib. de somnis.

Haec est interpretatio somni. Gen. 40, 12. Vidit hic pincerna symbolice per somnium suum statum, puta pincernam restitui; ut hoc ipsi significaret DEUS, dignitates, vitam, resque humanas, tantum esse somnium. Cornelius hic.

Ita, & posse pedes super colla regum ipsis. Jos. 10, 24. Numquam est Josue, quod inventi essent quinque Reges latentes in spelunca: hos Josue iussit proferri de tenebris in lucem, & calcari. Abulensis: Fecit Josue, ut reges illi extenderentur in planum, & principes ponerent pedes super colla transeuntis, & proculcantes eos, velut lutum. Et cur modo pede prementur capita, quae pretiosa ante onavere diadema? quia de tenebris ad lucem adducti. Naxer hic §. 48. & addit: quidquid uti eximium stupemus, si de tenebris proferamus ad lucem, calcabile reperimus.

Vidi impium in propeccatum. & transivi, & ecce non erat. Pl. 36, 35. Quo transivit David, ut tam cito evanesceret pompa? transivit mente ad contemplandam Dei gloriam; Elias Eremita orat. 3. Nazianz. ait: quid illud est, quod transiit iustus, ut illa ceteri elatio? Cum videret extrolis impios, & in nimiam superbiam crescere; transivimus & nos mente, & intellectu, & ab his, quae videntur, & temporalia sunt; & transferamus intellectum nostrum ad caelestia, & aeterna; & tunc omnis Mundi alitudo cornu tanquam nihilum. Sylveira in Act. cap. 1, q. 8.

Faciunt hic iter tabernacula. Luc. 9, 33. Cur non de domo extruenda, sed tabernaculo cogitat Petrus? forte ut significet, non diuturnam regni, & dignitatum, felicitatem esse; tentoria, non domicilia, de lineavit. Tabernaculum itinerarium diversorium est, opportunum felicitati, in qua non diu subsistitur. Oliva l. 13. Strom. hic.

Falla est nubes. Luc. 9, 34. En quò felicitas recidat! en quomodo apparatus ille Mejjestatis evanuit! en, ut sol genarum veritatis in nubem! Ita ut plurimum solemnitas potentia nubilo excipietur; & fortuna agnatum secum trahit nubem lacrymarum. Sili succedunt nubes; splendor umbra funestatur; rutilantia indumenta tandem innumbrantur. Oliva l. 13. Strom. hic.

Si autem, quod hodie in agro. Ec. Luc. 12, 28. Quod ante liliolum dixerat, nunc, mutato splendore vocabuli, foenum vocat: ut nostri temporis Salomones, qui se lilia jactant, foenum se esse intelligent. Nam liliolum quidem comparari Salomon, Salomoneque, possunt. Cum omni gloria sua liliolum non potest non esse foenum; cujus pompam omnem sapienter Christus velle dixit: ut discas, non in tantum nobis esse felicitatem, sed additam, eam quandoque deposituram. Liliolum es, non ille securus. Liliolum quoque computatur in seeno; quod hodie nive candore exequat, cras igni immittitur. Id. hic.

Nubes sine aqua, quae à ventis circumferuntur. Judæ v. 12. Dici potest, esse nubes sine aqua, quae à ventis circumferuntur. Nubes fit ex vapore à terra, calore virtute excitato: quae ita in aere extenditur, ut caelum contegat; & vix aliud, praeter eam, videatur. Sed nunquam in eodem loco manet, & huc illuc, à ventis circumferitur; & tandem paulatim consumitur. En Symbolum humanarum dignitatum! videre enim est, aliquos è terra pulvere, humani favoris vi, ad tantam dignitatem elevatos, ut caetera omnia occultare, & obscurare, videantur; sed nunquam in eodem statu quiescunt; nam invidia, odio, inimicitias, & aliis molestias, agitati, inquieti vagantur; & tandem ad terram,

ex qua excitati sunt, miseri revertuntur. Diez de Incam. Dom. Conc. 3.

Leo XI. Pontifex, Florentinus ex familia Medicea, in insignibus gestabat rosam, cum hoc Lem. sic flori. Verus sibi fuit vates; nam paucis diebus in Pontificatus culmine stetit, & floruit intar rosa. Corn. in Sap. c. 2.

S. I I.

Dignitates in morte vilescunt.

Non nobis indicat scientiam. Pl. 18, 3. Nox est, quae umbra mortis sedentes homines omnis boni scientiam revelare contendit. Nocturnis in tenebris terrena omnia, quantumvis splendida, horrent tenebrosa induta caligine. Nihil oculis gratum, nihil regia palatia discrepant à sepulchris; & ferales luci, & delicti horti, confunduntur. Unum caelum splendat, totumque luminibus distinctum oculos complet humanos, complendo allicit, & alliciendo delectat. Bazza l. 3. c. 4. §. 5.

Inclinato capite. Jo. 19, 30. Titulus Crucis, hostibus Christi, ejus gloriae invidentibus, invisus. Quò Dominus, ut splendendum titulum etiam in morte, se despiciere ostendat, caput inclinavit: quasi ipsum à regio titulo averteret. Vides liliolum excelsum languido capite? Incerto Authore.

Leo XI. Pontifex, cum 27. sui Pontificatus die, gradu, & vita, decederet; Confessorio magno animi sensu dixit: quam famulus mihi modo foret, si Monasterii potius, quam caeli claves, tenuissem. Cornelius in Eccle. c. 11.

Hadrianus sextus hic situs est; qui nihil sibi infelicitis in vita, quam quò imperarat, duxit. Platina in vitis Pontificum.

Cardinalis Alexandrinus. Pii V. nepos jam jam moriturus: quam, inquit, optarem in hac hora, totam vitam meam in religione mea transigisse (Dominicanus erat) sanè jam mallem me tota vita fervisse coco Monasterii mei, quam Cardinalem egisse. Paulus III. Pont. Anapman agens: mallem, inquit, me subjecisse coco familiae Capuccinorum, quam hanc DEO proximarum, sex, & decem annorum curriculo dignitatem sustinuisse. Cornelius in Apoc. cap. 3.

Carolus Siciliae Rex moriens: o vanas hominum cogitationes! quid mihi jam regnum prodest? Quam praefaret jam, pauperem fuisse, quam regem. Cornelius in cap. 50. Gen.

Cornelii Musii in Hollandia Martyris carmen: Vive ut vis; sed cum aegerabis, Justis lacrymis dampnabis.

Omnes Mundi insulas. Et cum moti propinquabis; Tunc, sed sero, provocabis Ad beatas cellulas.

O beata solitudo! O sola beatitudo! Pius secessitoli!

S. I I I.

Dignitates in vivis spretae, & spernendae.

Ex Veteri.

Ad praedam, sili mi, ascendisti, requiescens accubisti ut leo, & quasi leona. Quis suscitabit eum. Gen. 49, 9. Ubi sermo est, juxta Patres, de Christo Domino; qui ascendit, seu currit, ad praedam: ut scilicet homines eriperet à devorantis ore leonis. Quis suscitabit eum? nisi DEUS Pater, ut explicat S. Greg. lib. 11. moral. cap. 28. Galat. 1, 1. quem DEUS suscitavit à mortuis. Cum ad generis humani redemptionem veniret, dicitur, quòd ipse ascendens, & cucurrerit; ad gloriam autem corporis, quòd Pater excitavit eum: quia ad ea, quae charitatis erant, Christus D. praevolabat; ad ea vero, quae dignitatem, majestatemque praeferebant, ita erat humilis; ut dicitur, quòd Pater suscitaverit eum. S. Greg. 1. p. past. cap. 3. ad Jo. 6, 15. rex fieri noluit Christus; ad Crucis patibulum sponte pervenit. Oblatum gloriam culminis fugit; poenam probrofore terrore appetit: ut membra ejus dilecerent; favores Mundi fingere, appetit minime. Sylveira in Luc. 1.

Tolle soine, silium Nun, virum, in quo est spiritus. Num. 27, 18. Ita dixit Deus Moysi, cum pollularet à Domino populo Praefectum. Cur usus hoc verbo tolle, & non assume? quia vocabulo tollendi aliquem, significatur, eum ad necem deducti. Gen. 22, 2. Tolle Filium tuum unigenitum. Jo. 19, 15. tolle, tolle, crucifige eum. Abulens. tolle Josue? significat quandam deductionem non voluntariam, scilicet ad necem. Efcobar. t. 3. colloq. Chr. sect. 2. obf. 11.

Adonias elevatur dicens: ego regnabo. Fecique sili currus, & equites. 3. Reg. 1, 5. Aliter Joseph Gen. 41, 43. fecitque eum ascendere super currum suum secundum. Adonias sibi ipse parat, ineptus regno praeripit honores; Joseph quasi vii illata intraditur. Sylveira in Luc. 10, q. 5.

Veni de Libano Sponfam; Soror mea veni; veni coronaberis. Cant.